

zed' die mauer
mezi zwischen
námi uns

Zed' mezi námi

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

edika.

**Danuše Siering, Kateřina Černá,
Veronika Jonášová, Karin Zadrick**
Zed' mezi námi – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2020

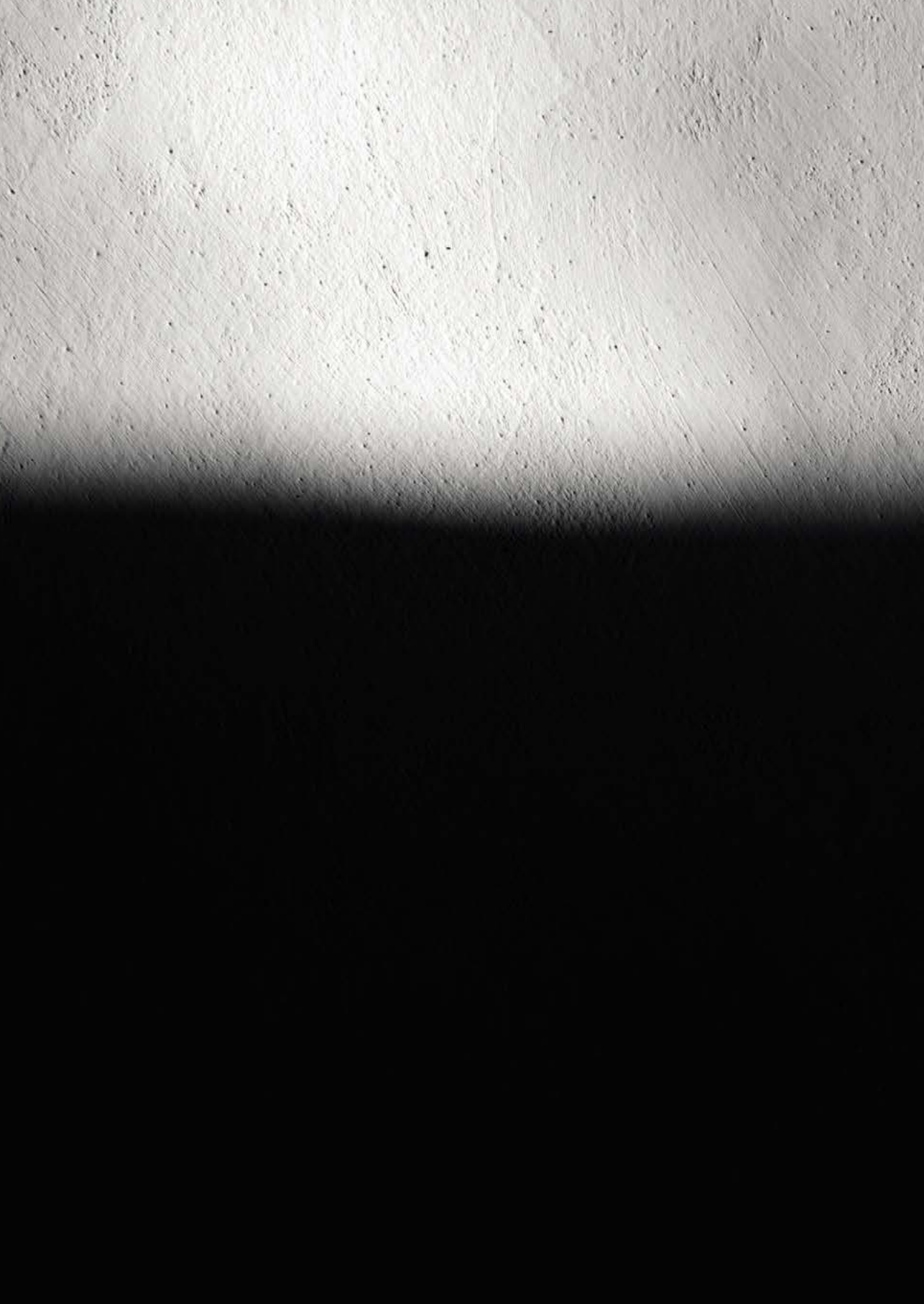
Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Kniha je věnována těm, kteří mají odvahu prorazit zdi.
Das Buch ist denjenigen gewidmet, die den Mut haben Mauern zu durchbrechen.

zed' die mauer
mezi zwischen
námi uns

Zdi mezi námi a v nás Die Mauer zwischen uns und in uns TOMÁŠ SACHER	8
Zuzana Stirská & Bernie Hädler KARIN ZADRICK	16
Christian Rühmkorf KATEŘINA ČERNÁ	26
Eliška Bartek DANUŠE SIERING	32
Jiří Fajt VERONIKA JONÁŠOVÁ	38
Andreas Ortner KARIN ZADRICK	44
Annette Reissfelder KATEŘINA ČERNÁ	50
Jürgen Osterhage VERONIKA JONÁŠOVÁ	58
Martina Barta DANUŠE SIERING	64
Petr Vašíček DANUŠE SIERING	70
Eva Dunglová VERONIKA JONÁŠOVÁ	76
Tomáš Jamník VERONIKA JONÁŠOVÁ	82
Dora Kaprálová VERONIKA JONÁŠOVÁ	88
Joachim Bruss DANUŠE SIERING	94
Barbara Miller & Vlastimil Bartoš KATEŘINA ČERNÁ	100
A jeden příběh na konec Eine Geschichte zum Schluss DANUŠE SIERING	112
Mosty mezi námi Brücken zwischen uns TOMÁŠ KAFKA & DANUŠE SIERING	118
Autoři Autoren	126

Zdi mezi námi a v nás

Jak blízcí či vzdálení jsou si dnes Češi a Němci? Měli bychom vůbec mluvit o nějaké zdi mezi námi? Ústřední téma této knihy nabízí více pohledů, jak ji číst, jedno však všechny spojuje. Následující stránky jsou o lidech, kteří zeď překonali.

Wie nahe stehen sich heute Deutsche und Tschechen? Sollten wir überhaupt von irgendeiner Mauer zwischen uns sprechen? Das zentrale Thema dieses Buchs bietet mehrere Lesarten, eines verbindet sie jedoch alle: Die folgenden Seiten handeln von Menschen, die die Mauer überwunden haben.

V kufru auta

Nelze nezačít u zdi betonové, tedy u Berlínské zdi. Češi kvůli ní směli po desetiletí budovat vztahy jen jedním směrem, na Východ. Němce rozdělila do dvou odloučených národů. Pro celé generace znamenala nesvobodu a útlak. Ale dnes? U jejího torza se setkáváme svobodní, bez výčitek minulosti, které dlouho trápily generace předchozí. A je na nás, jak ten kontakt zúročit. To, co vždy funguje, je vyprávění příběhů. A ty společné teď my, Češi, Němci, Evropané, můžeme objevovat spolu.

Uplynulá desetiletí stvořila řadu unikátních česko-německých osudů, které se točí nejen, ale i kolem Berlínské zdi. Často

šlo o opravdový thriller, jindy o opatrné a pozvolné budování pout. Nejde o žádné hybatele velkých dějin. Jsou to obyčejní smrtelníci a dost možná by nám zůstali neznámí. To by ale byla škoda.

Prolínají se zde nejen rozličné osudy, ale i různé doby, odlišné pohledy na svět. Dnešní „emigranti“ už zdaleka neprožívají taková dramata a nejistotu jako jejich rodiče a prarodiče. Jdou z jedné svobodné země do jiné, kdy hranice mezi nimi existuje prakticky už jen na mapě. Nedávná omezení kvůli pandemii koronaviru nám však připomínají, že nic není samozřejmé. Staré zdi padají, nové se mohou kdykoli znovu stavět.

Die Mauer zwischen uns und in uns

Im Kofferraum

Man muss einfach bei der berühmtesten Mauer aus Beton anfangen, der Berliner Mauer. Die Tschechen durften ihretwegen jahrzehntelang Beziehungen nur in eine Richtung aufbauen – nach Osten. Die Deutschen spaltete sie in zwei getrennte Völker. Für ganze Generationen bedeutete sie Unfreiheit und Unterdrückung. Aber heute? An ihrem Torso treffen wir uns frei, ohne Vorwürfe aus der Vergangenheit, die die vorherigen Generationen lange belastet haben. Es liegt bei uns, wie wir diese Kontakte nutzen. Was immer funktioniert, ist das Geschichtenerzählen. Und die können wir – Deutsche, Tschechen, Europäer – jetzt gemeinsam entdecken.

Die vergangenen Jahrzehnte haben eine Reihe von einzigartigen deutsch-tschechischen Schicksalen geschaffen, die sich um die Berliner Mauer drehen. Oft ging

es um wirkliche Thriller, manchmal um den vorsichtigen und allmählichen Aufbau von Bindungen. Es geht nicht um große Figuren der Geschichte. Es sind Normalsterbliche, und es ist gut möglich, dass sie uns unbekannt geblieben wären. Aber das wäre schade.

Im Buch finden sich nicht nur verschiedene Schicksale, sondern auch verschiedene Zeiten, verschiedene Sichtweisen auf die Welt. Die heutigen „Emigranten“ erleben bei Weitem nicht solche Dramen und solche Ungewissheit wie ihre Eltern und Großeltern. Sie fahren von einem freien Land ins andere, die Grenzen dazwischen existieren praktisch nur noch auf der Landkarte. Die jüngsten Einschränkungen wegen der Coronavirus-Pandemie erinnern uns jedoch daran, dass nichts selbstverständlich ist. Die alten Mauern fallen, aber neue können jederzeit errichtet werden.

Zed' mezi námi, to může být i neporozumění. Naši politiku formují odlišné osobnosti, vyrůstáme s různými hrdiny a na příbězích. Ti z nás, kteří vychovávají děti v jiné zemi, dobře vědí, jak těžké je vytvořit sdílenou identitu zahrnující náš původ i nové prostředí. Přesně jak si povzdechne jeden ze zde zmíněných aktérů: nemáme společné písně.

Navíc dodnes nevyzimely předsudky a společenské stereotypy. Češi jsou často v Německu – i přes své nesporné kvality – stále bráni jako „ti z Východu“. Němci pořád ještě zažívají pokusy přiřivít se na „bohatém Skopčákovi“ (podle historického označení lidí, co přišli z pohraničí „z kopce“). A neporozumění vychází samozřejmě i z jazyka, vždyť čeština a němčina, to jsou dvě soukolí fungující na jiných frekvencích a podle odlišných pravidel. Češi sice nevědomky používají množství germanismů, němčina jako taková je však pro většinu z nás cizí. A naopak.

I tato kniha ukazuje, že to našťěstí není neřešitelný problém. Často stačí porozumění gesty, symboly, pocity. Přesně to formuloval

překladatel a diplomat Joachim Bruss: „Pokud je jazyková bariéra překonána (...) jsou případné problémy spíše lidského charakteru, nikoliv česko-německého.“

Kdo chce poznat sousední kulturu, snadno se k ní dostane, překladů soudobé literatury z obou stran jsou desítky, přeshraniční zpravodajství se zlepšuje a po dálnici či vlakem jste koneckonců z Berlína dříve v Praze nežli v Mnichově. Skutečně „spolu“ sice nežijeme, ale možná to ani nechceme. Jak to vystihuje germanista a současný český velvyslanec v Německu Tomáš Kafka: „Každý to chceme dělat trochu jinak a po svém, zároveň si ale rádi poslechneme to, co u sousedů funguje.“

Namísto česko-německých zdí a příkopů dnes oba naše národy prožívají spíše bariéry a štěpení na společenských rovinách. A tyto procesy sdílíme. Město versus venkov, skutečný versus online svět, otevřenost versus obavy z cizího, chudoba versus blahobyty. Nepochopení, bariéry, zdi, určitě tu jsou. Ale nestojí mezi námi Čechy a Němci. Stojí mezi námi lidmi. A je na nás lidech, abychom je překonávali.

Eine Mauer zwischen uns, das kann auch ein Missverständnis sein. Unsere Politik wird von unterschiedlichen Persönlichkeiten gemacht, wir wachsen mit verschiedenen Helden und mit unterschiedlichen persönlichen Geschichten auf. Diejenigen unter uns, die Kinder in einem anderen Land erziehen, wissen sehr gut, wie schwer es ist, eine Identität aufzubauen, die sowohl unseren Ursprung, als auch das neue Umfeld einbezieht. Wie ein Akteur im Buch seufzt: Wir haben keine gemeinsamen Lieder.

Außerdem sind bis heute Vorurteile und gesellschaftliche Stereotypen nicht gänzlich verschwunden. Missverständnisse fußen natürlich auch auf der Sprache – Deutsch und Tschechisch sind schließlich zwei Getriebe, die auf anderen Frequenzen und nach unterschiedlichen Regeln funktionieren. Oft reichen zur Verständigung Gesten, Symbole, Gefühle. Wie es der Übersetzer und Diplomat Joachim Bruss treffend formuliert: „Wenn die Sprachbarriere überwunden wird (...), sind die potenziellen Probleme eher menschlicher als deutsch-tschechischer Natur.“

Wer die Kultur der Nachbarn kennen lernen möchte, kann das einfach – Übersetzungen zeitgenössischer Literatur von beiden Seiten gibt es Dutzende, die grenzüberschreitende Berichterstattung wird besser, und per Autobahn oder Zug ist man von Berlin schneller in Prag als in München. Wirklich „zusammen“ leben wir zwar nicht, aber vielleicht wollen wir das auch gar nicht. Wie der Germanist und derzeitige tschechische Botschafter in Deutschland, Tomáš Kafka, sagt: „Jeder von uns will das etwas anders und auf eigene Weise machen, gleichzeitig hören wir uns aber auch gern an, wie das bei den Nachbarn funktioniert.“

Statt der deutsch-tschechischen Mauern und Gräben erleben unsere beiden Völker heute eher Hindernisse und Aufspaltungen auf gesellschaftlicher Ebene. Und diese Prozesse haben wir gemeinsam. Stadt gegen Land, Realität gegen Online-Welt, Offenheit gegen Fremdenangst, Armut gegen Wohlstand. Unverständnis, Hindernisse, Mauern gibt es hier bestimmt. Sie stehen jedoch nicht zwischen uns, Tschechen und Deutschen. Sie stehen zwischen uns Menschen. Und es ist an uns Menschen, sie zu überwinden.

Restart

Je potěšující vidět, že většina zde vystupujících česko-německých či německo-českých aktérů dialogu našich dvou zemí zásadně pomáhá. Skrze své známé, rodinu, často i skrze profesní uplatnění: propojují lidi z obou stran hranice do nových projektů, pořádají jejich setkání, organizují koncerty, píší reportáže. To je ostatně i příklad čtyř českých autorek této knihy. Dvě z nich žijí v Praze, kde povědomí o česko-německých tématech rozšiřují, další dvě zakotvily v Berlíně a pomáhají tu svým krajanům s nejrůznějšími aktivitami.

Především energie Danuše Siering, která je iniciátorkou knihy, je obdivuhodná. Její magazín z Prahy a Berlína, který vychází již několik let, je ostatně tou nejlepší připomínkou. Danuše vědomě pracuje se sférami,

kde stereotypy už většinou neplatí. Design, umění, podnikání, to jsou různorodé oblasti, v nichž česko-německé setkávání dávno ztratilo opatrnost a oboustranně suverénní a obohacující spolupráce přináší velkou inspiraci.

Inspirací bude definitivně i tato kniha. Konkrétně pro ty, kteří přemýšlejí o životní změně, rozhodnutí, novém začátku. Ukazuje, že složitá a nejistá cesta se po krkolomném startu většinou stává obohacující a naplňující. Nemusíme přitom měnit zemi ani místo svého domova. Může to být i obyčejná snaha poznat lépe své sousedy. Zdi mezi námi jsou jen tak vysoké a silné, jak je my sami vnímáme.

Tomáš Sacher
ředitel Českého centra Berlín